

**BANKALARDA UNUTULAN MEVDUAT VE
SAİR KIYMETLERİN ZAMANAŞIMINA
UĞRAMASININ HUKUKUN GENEL
İLKELERİNE VE ANAYASAYA AYKIRILIĞI**
UNCONSTITUTIONALITY AND INCOMPATIBILITY OF GENERAL
PRINCIPLES OF LAW OF THE INSTITUTION OF UNCLAIMED/
DORMANT BANK ACCOUNTS AND OTHER VALUES SUBJECTED
TO THE LAPSE OF TIME

Taylan BARIN*

Özet: Türk Hukukunda bankalarda unutulmuş mevduat ve sair kıymetler 10 yıllık zamanaşımına tabi olup zamanaşımını takiben bu değerlerin mülkiyeti TMSF'ye gelir kaydedilmektedir. Bu işlem anayasaya aykırı olduğu gibi hukukun genel ilkelerine de aykırılık teşkil etmektedir. Bu makalenin amacı işlemin hukuka aykırılık boyutlarını sergilemek ve karşılaştırmalı hukuktan da faydalanılarak bir öneri sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Mülkiyet Hakkı, Zamanaşımı, Bankalarda Unutulmuş Paralar, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, Bankacılık Kanunu.

Abstract: Unclaimed bank accounts and other values are subjected to 10 years lapse of time in Turkish Law. After the ten-year limitation period, the ownership of these values are registered as revenue to Saving Deposit Insurance Fund (TMSF). This procedure is both unconstitutional and incompatible with the general principles of law. This article aims to investigate the illegal dimensions of such a procedure and offer a suggestion by taking into consideration of comparative law.

Keywords: Property Right, Lapse of Time, Unclaimed Bank Accounts, Dormant Bank Accounts, Saving Deposit Insurance Fund, Banking Law.

* Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi

GİRİŞ

Devletler, genelde, maliki oldukları kıymetleri unutan kişinin çıkarlarını, unutulmaları özel bankalardan alıp kendi bünyelerinde muhafaza ederek korumaktadırlar. Böylelikle, kamu da unutulmuş kıymetlerden, sahibi çıkana kadar faydalanma imkânına sahip olmaktadır. Bu sayede Devlet “Finder’s keepers, loser’s weepers” yani bulaanın malik sıfatını elde ettiği, unutanın ise mağdur olduğu bir sistemin önüne geçmektedir.¹

Türkiye’de de son yıllarda, bilhassa da Haziran aylarında “bankalarda unutulmuş paralar” hakkında basında sıklıkla haberler çıkmaktadır.² Çok fazla kişi, toplamda azımsanamayacak miktarda paralarını bankalarda unutmakta, netice itibariyle de bu paralar Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu’na (bundan sonra TMSF) gelir kaydedilmektedir.³

Bankalarda unutulmuş mevduatların zamanaşımına tabi olmasının hukuki dayanağını ise 2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nun 62. maddesi oluşturmaktadır. Buna göre; “Bankalar nezdelerindeki mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklardan hak sahibinin en son talebi, işlemi, herhangi bir yazılı talimatı tarihinden başlayarak on yıl içinde aranmayanlar zamanaşımına tâbidir.”⁴

¹ Tracey L. Reid, Unclaimed Property: A Reporting Process and Audit Survival Guide, John Wiley & Sons, Inc, New Jersey, 2008, s. 7.

² Bankalar nezdinde unutulmuş ve 10 yıllık zamanaşımına uğrayan mevduatlara ilişkin başvurular, zamanaşımının dolduğu yılı takip eden yılın 15 Haziran tarihine kadar başvuru halinde geri alınabilmektedir. Bu nedenle her yılın Haziran ayı yaklaşınca, basın-yayın organları okurlarını ikaz etmek için konuya ilişkin haberlerini bu tarihlerde yoğunlaştırmaktadır.

³ Milliyet Gazetesinde 9 Mart 2015 tarihinde çıkan habere göre yalnızca 2014 yılında zamanaşımına uğrayan hesap sayısı 300 bine yaklaşırken, hesaplarda unutulmuş toplam mevduat ise neredeyse 100 milyon TL’yi bulmaktadır. Haber metni şu şekildedir;

31 Aralık 2014 itibariyle zamanaşımı uğrayan ve bankalar tarafından TMSF’ye ön bildirim yapılan 299 bin 429 adet hesap bulunuyor. Bu hesapların toplam bedeli 36 milyon 323 bin 333 dolara, yani 94 milyon 538 bin 738 liraya denk geliyor. Bu sene ön bildirim yapılan hesaplar içerisinde bakiyesi en yüksek olan hesap ise yaklaşık 41 bin dolar civarında.

Zaman aşımına uğrayarak TMSF’ye devredilen hesaplar geçen yıl yaklaşık 95.2 milyon lira, 2013’te ise 119 milyon lira olmuştu. Bu arada 2001-2014 tarihleri arasında toplam 2 milyon 935 bin 249 mudinin hesabı zaman aşımı uğradı.

(<http://www.milliyet.com.tr/bankada-unutulan-paralara-zaman-gundem-2025335/>) erişim tarihi: 30.03.2015

⁴ Mülga 4389 sayılı Bankalar Kanunu’nun 10. maddesiyle aynı şekilde düzenlenmiştir;

Bu kanun hükmü, başta Anayasa'nın 35. maddesinde düzenlenen mülkiyet hakkının ihlali anlamını taşıdığı gibi hukuk mantığı içerisinde de tutarlı bir yere oturmamaktadır. Biz bu çalışma sınırları içerisinde genel olarak zamanaşımı kavramına değindikten sonra, mevzuatımızda böyle bir düzenlemeye neden gerek duyulduğunu, benzer hukuki müesseselerle kıyaslayarak araştırdık. Bankalarda unutulmuş mevduatların zamanaşımına tabi olmasının esasına ilişkin doyurucu bir bilgiye ulaşamazken, zamanaşımına uğramış mevduat ve sair kıymetlerin TMSF'ye aktarılırken izlenen usulün de mülkiyet hakkını korumaktan uzak olduğunu fark ettik.

Aynı anda hem özel hukukun hem de kamu hukukunun sahasına giren pek çok hukuki konu gibi bankalarda unutulmuş mevduatların zamanaşımına tabi olması da literatürde üzerinde çok fazla çalışılmamış bir müessesedir. Hukuki dayanaktan tamamen yoksun olduğunu düşündüğümüz bu kurumu araştırırken, ilkin anayasaya aykırı olan yönlerini ardından da benzer çağırışlar yapan hukuki kurumlarla olan münasebetini incelemeyi isabetli bulduk.

I. DÜZENLEME ANAYASAYA AYKIRIDIR

Temel hak ve hürriyetler kataloğunda yer alan her bir hak şüphesiz çok önemlidir ve vazgeçilmezdir. Her ne kadar temel hak ve hürriyetler arasında bir hiyerarşi kurulamasa da, gerek tarihsel olarak ortaya çıkışı gerekse de ihlali halinde diğer temel hakları hükümsüz kılabilmek potansiyelinden ötürü yaşam hakkı, mülkiyet hakkı gibi bir takım haklar diğerlerinden daha fazla önemi haizdir. Gemalmaz'ın da belirttiği gibi; mülkiyet hakkı, yaşam ve özgürlük haklarıyla beraber, aslında tüm insan hakları mücadelesine rengini veren kavramlardan biridir.⁵ Aynı doğrultuda, mülkiyet hakkının anayasal tarihini kaleme alan Ely, eserine mülkiyet hakkı için diğer tüm hakların "koruyucusu"

10/4: Bankalar nezdindeki her türlü mevduat, emanet ve alacaklardan en son talep, işlem veya müddet herhangi bir şekilde yazılı talimatı tarihinden başlayarak 10 yıl içinde aranmayanlar zamanaşımına tabidir. Zamanaşımına uğrayan mevduat, emanet ve alacaklar Fona gelir kaydedilir. Bununla ilgili esas ve usuller Fon Kurulunca belirlenir.

⁵ Burak Gemalmaz, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde Mülkiyet Hakkı, Birinci Basım, Beta Yay. İstanbul, 2009, s. 29.

ismini vermiştir.⁶ İnsan haklarına dair ulusal ve ulusal-üstü belgelerin tamamına yakınında mülkiyet hakkına yer verilmesi de kavramın önemine işaret etmektedir.

Mülkiyet hakkı⁷ 1961 Anayasası ile 1982 Anayasası'nda her ne kadar aynı şekilde kaleme alındıysa da iki anayasa arasında, maddenin yer aldığı bölüm ve bu bölüme bağlanan sonuçlar açısından büyük farklar bulunmaktadır. Mülkiyet Hakkı 1961 Anayasası'nda "Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler" başlığı altında yer almaktayken, 1982 Anayasası'nda "Kişinin Hakları ve Ödevleri" başlıklı bölümde düzenlenmiştir. Bu farklılığın pratikteki karşılığı ise "mülkiyet hakkının" Kanun Hükmünde Kararnemelerle düzenlenemeyecek olan alana taşınarak daha korunaklı bir bölümde yer almasıdır.⁸ Bu fark, temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması rejimi açısından 1982 Anayasası'nın orijinal halinde dahi "Mülkiyet Hakkına" farklı yaklaşıldığını ortaya koymaktadır.

2001 Anayasa değişiklikleri neticesinde temel hak ve hürriyetlerle ilişkin genel sınırlama sebepleri sistemi terk edilmiş; temel hak ve hürriyetlerin "yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen se-

⁶ James W. Ely JR., *The Guardian of Every Other Right, A Constitutional History of Property Rights*, Third Edition, Oxford University Press, New York, 2008.

⁷ XII. Mülkiyet hakkı

Madde 35.- Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.

Madde metninin orijinal halinde kanunla sınırlanabilir ibaresinde yer verildiyse de, "Temel Hak ve Hürriyetlerin Sınırlanması" başlıklı 13. maddede sınırlamanın "ancak kanunla" yapılacağı belirtildiği için bu ibare gereksiz tekrar niteliğinde olmuştur. Mülkiyet hakkını düzenleyen 35. maddede dikkatleri çeken bir diğer husus ise anayasa koyucunun birbirini takip eden iki cümlede aynı kavramı farklı şekillerde ifade etmesidir. Sınırlanma konusunda "kamu yararı" tercih edilirken, hakkın kullanılmasının "toplum yararına" aykırı olamayacağı düzenlenmiş, bu ise kanaatimizce Anayasadaki kavram birliğini bozmuştur.

⁸ 1982 Anayasası'nın 91. maddesi;

Kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verme

Madde 91.- Türkiye Büyük Millet Meclisi, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir. Ancak sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnemelerle düzenlenemez.

Aynı yönde bkz. Anayasa Mahkemesi 2013/100 E., 2014/14 K., R.G. Tarih - Sayı: 29.05.2014 - 29014 sayılı kararı: "Anayasa'nın "Kişinin Hakları ve Ödevleri" başlıklı ikinci bölümünde yer alan Mülkiyet Hakkına ilişkin olarak kanun hükmünde kararname ile düzenleme yapılması mümkündür."

beplere bağı olarak” sınırlandırılması, yani “özel sınırlama sebepleri” sistemi benimsenmiştir. Şu halde; “mülkiyet hakkı” ancak hakkın düzenlendiği 35. maddede belirtilen sebeple; “ancak kamu yararı amacıyla” sınırlandırılabilir.

Bankacılık Kanunu 62. madde hükmünde yer alan ve mevduatların zamanaşımına uğramasının ardından TMSF’ye devredilmesine dair hüküm apaçık “mülkiyet hakkının sınırlandırılması” niteliği taşımaktadır. Çünkü kişi bu ihtimalde maliki bulunduğu para veya sair kıymeti (kiralık kasalarda yer alan eşyaları) bankaya “emin sıfatıyla zilyet” olarak teslim etmekte ve 10 yıl boyunca malik sıfatını muhafaza etmektedir. Fakat aradan geçen 10 yılın ardından para veya sair kıymetin mülkiyeti TMSF’ye devredilmektedir.

Temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması niteliği taşıyan bu hükmün uygulanması neticesinde kişi, Anayasa madde 35’te düzenlenmiş olan “mülkiyet hakkını” kaybetmektedir. Bu ihtimalde mülkiyet hakkı kanunla sınırlandırıldığı için ilk bakışta Anayasaya uygun görünebilse dahi, “kamu yararı amacıyla” sınırlandırılmadığından dolayı anayasaya aykırılığı devam etmektedir.

Kaldı ki, genel sınırlama sebeplerinin cari olduğu 2001 değişiklikleri öncesinde dahi Anayasa Mahkemesi “mülkiyet hakkına” ilişkin sınırlama yaparken, kanun koyucunun kamu yararı ile sınırlı olduğuna hükmetmiştir. Anayasa Mahkemesi, Konya İdare Mahkemesinin 3194 sayılı İmar Kanunu’nun bazı hükümlerinin Anayasaya aykırılığı yönünde itiraz yoluna başvurması üzerine verdiği 1989 tarihli bir kararında;⁹ “Anayasa’nın 35. maddesinde herkesin mülkiyet hakkına sahip olduğu açıkça belirtilmekle beraber mülkiyet hakkının niteliği üzerinde herhangi bir açıklama yapılmadığından bunun öğretiden ve yasalardaki kurallardan yararlanılarak ortaya konulması gerekmektedir” gerekçesiyle mülkiyet hakkına ilişkin genel bir açıklama yapmıştır. Buna göre;

“... Yasa koyucunun mülkiyet hakkına, dilediği sınırlamaları getirmekte serbest bulunduğu düşünülebilirse de Anayasa’nın 35. maddesindeki kuralların göz önünde tutulması zorunludur.

Gerçekten Anayasa’nın 35. maddesinde, Yasa koyucu, ancak kamu yararı

⁹ 21.06.1989 günlü E. 1988/34, K. 1989/26 sayılı karar. (R.G. Tarih-Sayı : 05.12.1989-20363)

amacı ile mülkiyet hakkı üzerinde sınırlama yapmaya yetkili kılınmış ve malikin de bu hakkı, toplum yararına aykırı biçimde kullanması engellenmiştir.

Anayasa'nın bu hükümleri karşısında mülkiyet hakkının, söz konusu iki yöndeki sınırlamalardan başka herhangi bir koşulla sınırlandırılması mümkün değildir. Diğer bir deyimle yasa koyucunun yetkisi de bunlarla sınırlandırılmıştır."

Aynı kararın bir başka paragrafında ise;

"Mülkiyet Hakkının sınırlandırılması, Anayasa'da özel olarak düzenlenmiştir. Demokratik toplum kurallarına aykırı olmayan, toplum yararı ile bireyin yararını dengeleyen bir sınırlandırma hukuk devleti ilkesine uygundur."

Bankacılık Kanunu md. 62/2 *"Zamanaşımına uğrayan her türlü mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklar banka tarafından hak sahibine ulaşılamaması halinde, yapılacak ilanı müteakiben Fona gelir kaydedilir"* hükmünün, mülkiyet hakkının sınırlandırılması niteliği taşıdığı açıktır. Fakat kanun koyucu, mülkiyet hakkına yönelik bu sınırlandırmayı yaparken zamanaşımına uğramış olan mevduatların ne surette maliki tarafından toplum yararına aykırı olarak kullanıldığına yönelik veya hut zamanaşımına uğrayan mevduatların Fona (TMSF) aktarılmasının amacını oluşturduğu iddia edilen "kamu yararının" nasıl sağlandığına yönelik bir açıklama yapmaktan kaçınmıştır.

Alt başlıkta detaylıca inceleneceği üzere, genel anlamıyla "zamanaşımı" ve "zamanaşımı ile mülkiyetin kazanılması" kamu düzeni ile yakından ilişkili kavramlardır. Fakat bankalarda unutulan mevduatlara ve sair kıymetlere yönelik olarak zamanaşımı müessesesinin işletilerek, TMSF'ye gelir kaydedilmesiyle kamu yararı arasında bahse konu olan şekliyle bir ilişkisi kurmak oldukça güçtür.

II. ZAMANAŞIMIYLA KORUNABİLECEK BİR DEĞER BULUNMAMAKTADIR

Kazandırıcı zamanaşımı, hem taşınırlarda hem de taşınmazlarda mülkiyetin kazanılması yollarından biridir. Şartları değişmekle beraber en genel anlamıyla kazandırıcı zamanaşımı, zilyedin¹⁰ belirli bir

¹⁰ Zilyet, Medeni Kanununun 973. maddesinde "Bir şey üzerinde fiili hâkimiyeti bulu-

süre geçmesiyle hâkimiyeti altında bulunan taşınır veya taşınmaz malın mülkiyetini kazanımı olarak tanımlanabilir.

Kazandırıcı zamanaşımı kurumunun ortaya çıktığı günden bugüne değişmeyen bir şey vardır; o da kurumun ortaya çıkış amacıdır. Bu amaç, taşınır veya taşınmaz malın mülkiyeti üzerindeki olası uyumsuzlukların ortaya çıkışını engellemek suretiyle kamu düzeninin korunmasıdır.¹¹ Gülümser'in de ifade ettiği gibi;

“Uzun müddet devam eden hukuka aykırı bir durumun neticede hukukîleşmesi, hukuk politikasına ait şu mülâhazalara dayanır: zilyedin durumu ilânihaye muallâkta ve güvensizlik içinde bırakılmamalı, uzun senelerden beri müesses fi'li durum, mazinin çok defa sıhhatini gölgelediği iddialarla ortadan kaldırılmak tehlikesine karşı korunmalı ve zilyedlik ile açıklanan zahirî ve fi'li durumla gerçek hak arasındaki aykırılığa bir son verilmelidir. Böylece iktisabı müruru zaman müessesesi, zilyedlerin hukukî emniyetinde ve mahkemelerin yükünün azaltılmasındaki umumi menfaatlere hizmet ettiği gibi, çok eski zamanlardan çıkarılan taleplerle hakkaniyete aykırı surette tahmine karşı ferdi menfaatlerin de korunmasına yarar¹²”

Kazandırıcı zamanaşımı kurumunun ortaya çıkışından bugüne kadarki seyrine hızlıca göz attığımızda gördüğümüz bu tabloyla, Bankacılık Kanunu'nun ilgili düzenlemesi arasında, bilhassa da amaç bakımından hiçbir benzerlik bulunmamaktadır. Herhangi bir mudinin bankalar nezdinde unuttuğu bir mevduat ve sair kıymetlerin 10 yıl sonra zamanaşımına uğraması ve bunların TMSF'ye dolayısıyla da devlete devredilmesinin hukuki olarak zamanaşımıyla alakası görülmemiştir. Özellikle, kazandırıcı zamanaşımının 2500 yıl önce ortaya çıkışından günümüze kadar aynı kalan amacına baktığımızda, ban-

nan kimse” olarak tanımlanmaktadır.

¹¹ “Roma Hukuku kaynaklarında “kanun tarafından belirlenen bir süre boyunca devam eden zilyetlikle mülkiyetin iktisabı” olarak tanımlanan usucapio'nun ortaya çıkış nedeni her ne kadar belli bir süre devam eden zilyetliğe, mülkiyet hakkının tanınması gibi görünse de, gerçekte böyle bir kuruma gerek duyulma nedeninin, kamu yararının sağlanması ve kamu düzeninin korunması düşüncesi olduğu kaynakların incelenmesiyle açıkça anlaşılacaktır.” Nadi A. Günel, “Roma Hukukunda Kazandırıcı Zamanaşımı ile Mülkiyetin İktisabının Yeri ve Önemi”, *AÜHFĐ*, Ankara yıl: 1998, cilt:47, sayı: 1-4, sayfa: 119-136. s. 126'dan aynen alınmıştır.

¹² İsmet Gülümser, “İsviçre - Türk Hukukuna Göre İktisabı Müruru Zaman”, *İÜHFĐ*, İstanbul, Cilt: 19, sayı: 1-2, s. 270-310, 270.

kalarda unutulmuş mevduatların kamu düzenini bozmaya yönelik herhangi bir sonucunun olmayacağı açıktır.

Türk Medeni Kanunu'nda düzenlenen kazandırıcı zamanaşımıyla, Bankacılık Kanunu'ndaki düzenlemeyi karşılaştırdığımızda da benzer bir sonuca ulaşmaktayız. Şöyle ki;

Türk Medeni Kanunu, kazandırıcı zamanaşımını taşınır mülkiyetinin kazanılması bakımından 777. maddede ve taşınmaz mülkiyetinin kazanılması bakımından ise 712 ila 714 maddeleri arasında düzenlemiştir.¹³ Bankacılık Kanunu'ndaki düzenleme "taşınırlara" yönelik olduğu için Medeni Kanun 777. maddesi hükmü ile kıyası kabildir.

Her iki düzenlemede de bir taşınırın zilyetliğini elinde bulundurmak bakımından bir benzerlik bulunmaktadır. Ancak buralarda zilyetlik temel iki noktada birbirinden ayrılmaktadır:

1. Medeni Kanundaki düzenlemede zilyedin başkasının taşınır malını **malik** sıfatıyla bulundurması gerekmektedir. Bankacılık Kanunu'nda ise böyle bir ihtimal söz konusu dahi değildir.

2. Medeni Kanun'daki düzenlemede, zamanaşımı neticesinde ilgili taşınırın maliki olan kimse, zamanaşımı müddetince taşınırın zilyedi olan kimse iken, Bankacılık Kanunu'nda yeni malik Banka olmakta, **zamanaşımına uğramış değerler Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna** aktarılmaktadır.

III. DÜZENLEME MEDENİ KANUN HÜKÜMLERİYLE ÇELİŞMEKTEDİR

1. Bankaların ve TMSF'nin İyi Niyetli Ol(a)maması

Medeni Kanun'un amir zamanaşımına da uygulanan amir hükümlerinden birisi de "iyiniyet"tir. Burada yanıt bekleyen soru, mülkiyetin iktisabı bakımından gerekli olan "iyiniyetin" var olup olmadığıdır. Bu o kadar önemli bir husustur ki; şayet kişi iyiniyetli değilse, bir taşınır malı malik sıfatıyla zilyetliğinde sonsuza dek bulundursa dahi

¹³ Medeni Kanun'un mezkur düzenlemelerinin ayrıntıları bu makalenin sınırını aşmaktadır. Biz bu çalışmada yalnızca, Bankacılık Kanunu ile Türk Medeni Kanunu'ndaki kazandırıcı zamanaşımı kurumunun kıyaslaması ile yetineceğiz.

onun maliki olamamaktadır.¹⁴ Medeni Kanun'un "iyiniyet" başlıklı 3. maddesi şu şekildedir;

"Kanunun iyiniyete hukukî bir sonuç bağladığı durumlarda, asıl olan iyiniyetin varlığıdır.

Ancak, durumun gereklerine göre kendisinden beklenen özeni göstermeyen kimse iyiniyet iddiasında bulunamaz."

Öztañ iyiniyeti şöyle tanımlamaktadır;

*"... bir hakkın doğumuna engel olan bir durumun olayda varlığı veya hakkın doğumu için gerekli unsurlardan birinin, olayda yokluğu konusunda kişideki mazur görülebilen bir bilgisizlik veya yanlış bilgi olarak tanımlanır. İyiniyet hakların kazanılmasına hizmet eder."*¹⁵

Medeni Kanun iyiniyeti bu şekilde olmasına rağmen, bankalarda unutulmuş mevduat ve sair kıymetlerin TMSF'ye aktarılması Medeni Kanun hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir. TMSF'nin (dolayısıyla Devletin) bu anlamıyla iyiniyetli olduğunun kabulü, hukukun genel mantığı ile çelişmektedir. TMSF'ye gelir kaydedilecek olan bu değerler açısından devletin herhangi bir girişimde bulunmayarak zamanaşımı süresini hesaplama ile müdiye ulaşma yükümlülüğünü bankalara bırakması birlikte değerlendirildiğinde işlemin hukuk mantığına aykırılığı konusundaki kanaatimiz daha da güçlenmektedir.

2. Miras Yoluyla Mülkiyetin Kazanımı ile Bankacılık Kanunundaki Düzenlemenin Mukayesesi

Türk Medeni Kanunu anlamında kazandırıcı zamanaşımı ve borçlar hukuku genel hükümlerde düzenlenen borçların ve borç ilişkilerinin sona ermesi anlamında zamanaşımı hükümleriyle, Bankacılık

¹⁴ Kazandırıcı zamanaşımıyla taşınmaz mülkiyetinin kazanımında iyiniyete dair bir istisna hükmü bulunmamaktadır. Taşınmaz mülkiyetinin kazanılmasında olağan zamanaşımını düzenleyen 712. Maddede "zilyetliğini davasız ve aralıksız olarak on yıl süreyle ve iyiniyetle sürdürürse..." hükmü yer almaktayken olağüstü zamanaşımını düzenleyen 713. Maddede iyiniyet, mülkiyeti kazanımı açısından bir şart olarak aranmamış; "bir taşınmazı davasız ve aralıksız olarak yirmi yıl süreyle ve malik sıfatıyla zilyetliğinde bulunduran kişi" denilmekle yetinilmiştir. Ancak burada da Medeni Kanun zamanaşımı süresini 10 yıl yerine 20 yıl tutmuş böylelikle iyiniyetli olmayan zilyetin mülkiyeti kazanmasını güçleştirmiştir.

¹⁵ Bilge Öztañ, Medeni Hukukun Temel Kavramları, 19. Bası, Ankara, Turhan Kitabevi, 2005, s. 184.

Kanunu'ndaki zamanaşımının bağlantısı da tam anlamıyla kurulamamıştır. Medeni Kanun çerçevesinde, benzer çağırışım yapan bir kurum olmasından dolayı, akıllara gelen bir diğer ihtimal de "devletin mirasçısı" olmasıdır.

Türk Medeni Kanun madde 501'de devletin mirasçılığı düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre "*Mirasçı bırakmaksızın ölen kimsenin mirası Devlete geçer.*"

Bankalarda unutulan değerlerin TMSF'ye devredilmesi ile devletin mirasçılığı hukuki anlamda benzer şekilde gerekçelendirilebilir. Nitekim, Medeni Kanun m. 639'da geçen miras sebebiyle açılacak istihkak davası için öngörülen sürenin 10 yıl olması, bu ihtimali kuvvetlendirmektedir.¹⁶ Şayet iki süre arasında böyle bir uyum olmasaydı ve istihkak davasının açılacağı zaman 10 yıldan daha fazla bir süre olsaydı, mirasçı istihkak davası açtığı vakit miras bırakanın bankalar nezdindeki mevduatı 10 yıldan sonra TMSF'ye devredileceği için istihkaka konu bir mevduat ortada bulunmayabilecekti. İlk bakışta örtüşür gibi duran bu iki kurum da aslında çelişir. Bankalardaki mevduatların zamanaşımı süresi "*hak sahibinin en son talebi, işlemi, herhangi bir yazılı talimatı tarihinden*" başladığı için istihkak davasının zamanaşımı bakımından bir kayıp ortaya çıkması kaçınılmazdır. Bu anlamda, Bankacılık Kanunu'ndaki düzenlemeye, hak sahibinin vefatı durumunda süre son işlem tarihiyle değil, ölümle başlar şeklinde bir eklemenin yapılması bu çelişkiyi giderebilecektir.

3. Gaiplik

Devletin yasal mirasçı statüsünde olması,¹⁷ zamanaşımına uğramış olan mevduat ve sair kıymetlerin TMSF'ye gelir kaydedilmesini haklılaştıran bir sebep gibi görünmektedir. Gerçekten de ortada, bankaların tüm girişimlerine rağmen sahibine veyahut mirasçılarına ulaşamadığı bir değer bulunmaktadır.

¹⁶ C. Zamanaşımı

Madde 639- Miras sebebiyle istihkak davası, davacının kendisinin mirasçı olduğunu ve iyiniyetli davalının terekeyi veya tereke malını elinde bulundurduğunu öğrendiği tarihten başlayarak bir yıl ve her hâlde mirasbırakanın ölümünün veya vasiyetnamenin açılmasının üzerinden on yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.

¹⁷ İyiniyetli olmayanlara karşı zamanaşımı süresi yirmi yıldır.

Medeni Kanun,

Madde 501- Mirasçı bırakmaksızın ölen kimsenin mirası Devlete geçer.

İlk bakışta akla ve hukuk mantığına uygun gibi görünen bu önerme de içinde bir takım çelişkiler barındırmaktadır. Medeni Kanun 586. maddesinde düzenlenen “Gaibe Düşen Miras” ile 588. maddesinde düzenlenen “Hazinenin İstemi” maddeleriyle kıyaslanınca bu çelişkiler gün yüzüne çıkmaktadır;

II. Gaibe düşen miras

Madde 586- *Ortada bulunmayan ve mirasın açıldığı anda sağ olup olmadığı ispat edilemeyen mirasçının miras payı resmen yönetilir.*

Mirasın açıldığı anda ortada bulunmayanın sağ olmaması hâlinde onun miras payı kendilerine kalacak olanlar, gaipliğe ilişkin sürelerle ve usule uyarak o kimsenin gaipliğine karar verilmesini ve miras payının kendilerine teslimini isteyebilirler.

Miras payının teslimi, gaipliğine karar verilen kimsenin mirasının mirasçılara teslimine ilişkin kurallara tâbidir.

Bu durumda, “gaip” olma ihtimali olan bir mirasçı varsa, devlet ilgilinin miras payını resmen yönetiyor, ardından MK. 584 - 589 maddeleri arasında düzenlenen gaiplik hükümlerince mirası çözüme kavuşturuyor.

IV. Hazinenin istemi

Madde 588- *Sağ olup olmadığı bilinmeyen bir kimsenin malvarlığı veya ona düşen miras payı on yıl resmen yönetilirse ya da malvarlığı böyle yönetilenin yüz yaşını dolduracağı süre geçerse, Hazinenin istemi üzerine o kimsenin gaipliğine karar verilir.*

Gaiplik kararı verilebilmesi için gerekli ilân süresinde hiçbir hak sahibi ortaya çıkmazsa, aksine hüküm bulunmadıkça, gaibin mirası Devlete geçer.

Devlet, gaibe veya üstün hak sahiplerine karşı, aynen gaibin mirasını teslim alanlar gibi geri vermekle yükümlüdür.

Bu durumda ise gaiplik ihtimali olan kişi, devletin miras payını resmen yönetmesinin üzerinden 10 yıl geçmesine rağmen ortaya çıkmamışsa ya da malvarlığı yönetilenin yüz yaşını dolduracağı süre geçmişse bu sefer hazine gaiplik kararı verilmesi isteminde bulunabiliyor. Her iki ihtimalde de gaip olma ihtimali olan kişinin malvarlığı hiçbir ihtimalde doğrudan hazineye geçmiyor, gaipliğe ilişkin medeni kanun hükümleri uygulanıyor.

Bankalarda zamanaşımına uğramış mevduat veya sair kıymetler açısından olaya bakıldığında, kişiler Medeni Kanunun kendilerine sağladığı korumaların pek çoğundan mahrum oldukları bir tablo çıkıyor karşımıza. TMSF'ye aktarılan değerler açısından Medeni Kanun'un gaiplik hükümlerinden, gaibin mirasının "güvence karşılığı teslimi" (m. 584)¹⁸ ile "geri verme" (m. 585)¹⁹ hükümlerinin uygulanmaması da tezat teşkil ediyor.

IV. DÜZENLEME BORÇLAR HUKUKU HÜKÜMLERİNE AYKIRIDIR

Bankalar nezdindeki mevduatların zamanaşımına uğraması, borçlar hukuku anlamında "borcu sona erdiren bir sebep olarak zamanaşımı" kavramıyla açıklanabilir. Bankalardaki mevduatların türleri ve hukuki niteliği bu makalenin sınırını aştığı için, biz burada sebeplerine girmeden bankalarla mudiler arasında "borç - alacak" ilişkisi kurulduğunun kabulüyle ortaya çıkan tabloyu araştırmakla yetineceğiz.

Henüz başlarken belirtmemiz gerekir ki; her ne kadar Bankacılık Kanunu bağlamında zamanaşımına uğrayan değerlerin önemli bir kısmını mevduatlar oluşturuyor olsa da kanunda TMSF'ye devredilmek üzere zamanaşımına tabi olan değerler "mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklar" olarak sayılmaktadır. "Mevduat ve Katılım Fonunun Kabulüne, Çekilmesine ve Zamanaşımına Uğrayan Mevduat, Katılım Fonu, Emanet ve Alacaklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" 9. maddesi "*Kiralık kasalardaki kıymetler, üzerinde bloke bulunan hesaplar ve ergin olmayanlar adına ve yalnızca bunlara ödeme yapılmak*

¹⁸ Madde 584- Hakkında gaiplik kararı verilmiş bir kimsenin mirasçıları veya mirasında hak sahibi olan kişiler, tereke malları kendilerine teslim edilmeden önce bu malları ileride ortaya çıkabilecek üstün hak sahiplerine veya gaibin kendisine geri vereceklerine ilişkin güvence göstermek zorundadırlar.

Bu güvence, ölüm tehlikesi içinde kaybolma durumunda beş yıl, uzun zamandan beri haber alınmama durumunda on beş yıl ve her hâlde en çok gaibin yüz yaşına varmasına kadar geçecek süre için gösterilir.

Beş yıl, tereke mallarının tesliminden; on beş yıl, son haber tarihinden başlayarak hesaplanır.

¹⁹ Madde 585- Gaip ortaya çıkarsa veya üstün hak sahibi olduklarını ileri sürenler bu sıfatlarını ispat ederlerse, tereke mallarını teslim almış olanlar, aldıkları malları zilyetlik kuralları uyarınca geri vermekle yükümlüdürler.

İyiniyetli olanların üstün hak sahiplerine geri verme yükümlülükleri, miras sebebiyle istihkak davasına ilişkin zamanaşımı süresine tâbidir.

kaydıyla açtırılan hesaplarda zamanaşımı” şeklinde düzenlenmiştir. En azından şunu belirtmemiz gerekir ki, kiralık kasalardaki kıymetlerden dolayı kasa sahipleri ile bankalar arasında “borç - alacak” ilişkisi kurulmadığı sabittir.

Kılıçoğlu’na göre zamanaşımı kurumunun Borçlar Hukuku bağlamında kabul ediliş nedenleri;

“Her borç ilişkisi taraflar arasında bir uyumsuzluğa yol açar. Tarafları uzun süre borç ilişkisi nedeniyle karşı karşıya getirmek bunlar arasında dolayısıyla toplumda huzursuzluğa yol açar. Hukukun amacı, tarafların ve toplumun huzurunu temin etmektir. Alacaklı, borç muaccel olduğu halde alacağıyla uzun süre ilgisiz kalmışsa, artık bunun takip ve tahsil için yargı ve icra organları gibi devlet güçlerinden yararlanamamalıdır. Zamanaşımı tehlikesi sayesinde, alacaklıların alacaklarını zamanında takip ve tahsil etmesi suretiyle, borç ilişkilerinin nedeniyle gereksiz sürtüşme ve uyumsuzluklara son verilmiş olur.

Bu amaç dışında, zamanaşımı kurumunun kabul edilmesinde, zamanla ispat araçlarının kayıp ya da yok olacağı da etkili olmuştur. Muaccel olan bir alacağa yol açan borç ilişkisine ilişkin kanıtlar uzun yıllar elde korunamaz.”²⁰

Zamanaşımı müessesesine ilişkin yukarıda yaptığımız genel açıklamalarla aynı doğrultuda olan bu açıklama da, borçlar hukuku bağlamında zamanaşımının temel gayesinin “toplumun huzurunu temin etmek” olduğuna dayanmaktadır.

Borçlar Kanunu m. 146’ya göre “*Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, her alacak on yıllık zamanaşımına tabidir.*” Bankalar ile Mudiler arasında bir borç - alacak ilişkisi kurulduğu varsayımında dahi, aradan geçen on yılın ardından Mevduatların TMSF’ye gelir kaydediliyor olması kanaatimizce Borçlar Hukukundan en büyük sapmayı oluşturmaktadır. Bankacılık Kanunu’nun, Borçlar Kanunu genel hükümlerden ilham alarak ve beslenerek zamanaşımı müessesesine yer verdiğinin ve hakkaniyet gereği zamanaşımına uğramış alacakların TMSF’ye dolayısıyla devlete verileceği kabul edildiğinde ise ortaya

²⁰ Ahmet M. Kılıçoğlu, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Yeni Borçlar Kanunu’na Göre Hazırlanmış Genişletilmiş 15. Bası, Ankara, Turhan Kitabevi Yayınları, 2012, s. 846.

yanıt bekleyen başka sorular çıkmaktadır. Yukarıda da bahsettiğimiz üzere “kiralık kasalardaki kıymetler” bağlamında Bankalar ancak ve ancak emin sıfatıyla zilyet olabilmekte, bu hukuki nitelik sonucunda ise BK. 146 genel hükmünden ilham alan hükümlerin buraya uygulanması zorlaşmaktadır.

V. TMSF’NİN VAROLUŞ AMACIYLA ZAMANAŞIMINA UĞRAYAN DEĞERLERİN TMSF’YE GELİR KAYDEDİLMESİ UYUŞMAMAKTADIR

“Açık Mevduat Sigortası” olarak adlandırılan ve tasarruf sahiplerini olası banka iflasları ve ekonomik krizlerden koruyarak finansal güvenliği sağlayan sigorta sistemi ilk olarak 1934’te Amerika Birleşik Devletleri’nde kurulmuştur. 1960’lı yıllara kadar bu model dünyada kullanılmadıysa da 1960 – 1970 arası Avrupa’daki devletlerce benimsenmiş, 1990’lara gelindiğinde yayılma trendi hız kazanmış, 2000’lerde ise neredeyse tüm dünyaya yayılmıştır.²¹

Sigorta fonlarının amacı, başta kıt kanaat geçinen işçi sınıfı ile emekliler gibi küçük tasarruf sahipleri olmak üzere paralarını bankalarda değerlendiren mudileri, olası banka krizlerinin yıkıcı etkilerinden korumaktır. Sigorta fonları bu tarz krizlerin sancılı ve yıkıcı etkilerini azaltmakla kalmamakta aynı zamanda finansal güvenlik ağı kurarak muhtemel krizleri de önlemektedirler.²²

Sigorta Fonu eliyle devlet, toplumun bankalara olan güvenini arttırmakta, onlara ait tasarrufların bankalara yatırılması suretiyle ekonomik sistemin içerisine vatandaşları dâhil etmektedir. Bankaların başına gelebilecek olası geri ödeyememe durumlarında da vatandaşlarına sigorta temin etmektedir. Her ne kadar sistem vatandaşları ko-

²¹ 90 adet ülkenin “Açık Mevduat Sigortası” sistemlerinin kuruluş yılı ve sağladığı güvenceler bakımından karşılaştırması için bkz. Aslı Kunt-Demirgüç, Edward Kane ve Luc Laeven, “Adoption and Design of Deposit Insurance” içinde Deposit Insurance Around the World: Issues of Design and Implementation derleyen: Aslı Kunt-Demirgüç, Edward Kane ve Luc Laeven, 2008, Cambridge, Massachussets, London, The MIT Press. s.- 34- 38. (s. 29 – 81.)

²² Aslı Kunt-Demirgüç, Edward Kane ve Luc Laeven “Deposit Insurance Design and Implementation: Policy Lessons from Research and Practice” içinde Deposit Insurance Around the World: Issues of Design and Implementation derleyen: Aslı Kunt-Demirgüç, Edward Kane ve Luc Laeven, 2008, Cambridge, Massachussets, London, The MIT Press. s.- 5 - 8. (s. 3 – 27.)

rumak üzerine kurulu gibi görünse de; asıl amacın mudilerin korunmasından çok, bankalara olan güvenin sürdürülmesi ve bankaların faaliyetlerinin devam etmesinin sağlanması olduğu da ileri sürülen görüşler arasındadır.²³ Hangi teori kabul edilirse edilsin, mevduat sigortası sistemi günümüz ekonomileri açısından vazgeçilmez bir kurumdur ve tüm dünyada yaygın olarak uygulanmaktadır.

5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 111. maddesinde tasarruf mevduatı sigorta fonunun kuruluş amacı "*tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerinin korunması*" olarak belirtilmiştir.²⁴

Kanaatimizce, zamanaşımına uğramış mevduatların kuruma gelir kaydedilmesi, hem genel anlamıyla "mevduat sigortası" kavramına hem de özel olarak kuruluş amacı tasarruf mevduatı sahiplerini korumak olan TMSF'nin misyonuna²⁵ tamamen aykırılık arz etmektedir.

VI. ZAMANAŞIMINA UĞRAYAN DEĞERLERİN TMSF'YE GELİR KAYDEDİLMESİNDE UYGULANAN USUL, HUKUKA AYKIRIDIR

Zamanaşımına uğramış mevduat ve sair kıymetlerle ilgili uygulama açısından en sorunlu olan husus ise zamanaşımına uğramış mevduatların TMSF'ye gelir kaydedilmesi esnasında takip edilen usuldür. Zamanaşımına uğramış olan mevduatın hangi usul izlenerek TMSF'ye

²³ Selami Er, Devletin Bankacılık Sektöründeki Düzenleyici ve Denetleyici Görevi ve Türkiye Uygulaması, İstanbul, 2009, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, yayın no: 2009 - 34. s. 164.

²⁴ Fonun kuruluş ve bağımsızlığı
Madde 111/1: Bu Kanun ve ilgili diğer mevzuat ile verilen yetkiler çerçevesinde tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerinin korunması amacıyla, mevduatın ve katılım fonlarının sigorta edilmesi, Fon bankalarının yönetilmesi, malî bünyelerinin güçlendirilmesi, yeniden yapılandırılması, devri, birleştirilmesi, satışı, tasfiyesi, Fon alacaklarının takip ve tahsili işlemlerinin yürütülmesi ve sonuçlandırılması, Fon varlık ve kaynaklarının idare edilmesi ve Kanunla verilen diğer görevlerin ifası için kamu tüzel kişiliğini haiz, idarî ve malî özerkliğe sahip Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu kurulmuştur.

²⁵ TMSF'nin web sitesinde kurumun misyonu şu şekilde ifade edilmiştir: "TMSF'NİN Misyonu; Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, tasarruf sahiplerinin haklarını korumak, bankacılık sisteminin güven ve istikrarına katkıda bulunmak amacıyla tasarruf mevduatını ve katılım fonlarını sigortalar, kendisine devredilen bankaları ve varlıkları en uygun şekilde çözümler." <http://www.tmsf.org.tr/default.html> (erişim: 11/06/2014).

gelir olarak kaydedileceği “Mevduat ve Katılım Fonunun Kabulüne, Çekilmesine ve Zamanaşımına Uğrayan Mevduat, Katılım Fonu, Emanet ve Alacaklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”²⁶te düzenlenmiştir. Yönetmeliğin zamanaşımı başlıklı 4. bölümünde yer alan 8. maddesinde “Zamanaşımına uğrayan mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklar”²⁷; 9. maddesinde de “Kiralık kasalardaki kıymetler, üzerinde bloke bulunan hesaplar ve vergin olmayanlar adına ve yalnızca

²⁶ Bundan sonra “yönetmelik”.

²⁷ Zamanaşımına uğrayan mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklar
Madde 8 - (1) Bankaların emanetinde bulunan hisse senedi ve tahviller, yatırım fonu katılma belgeleri, çek karnesi teslim edilmemiş dahi olsa çek karnesi verdikleri müşterileri adına açılan mevduat hesaplarında bulunan tutarlar, havale bedelleri, mevduat, alacak ve emanetlerin zamanaşımı süresi sonuna kadar işleyecek faizleri ile katılma hesabına ilişkin kar payları da dahil olmak üzere her türlü mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklardan hak sahibinin en son talebi, işlemi, herhangi bir yazılı talimatı tarihinden başlayarak on yıl içinde aranmayanlar zamanaşımına uğrar.

(2) Bankalar bir takvim yılı içinde zamanaşımına uğrayan ve tutarı 50 Türk Lirası ve üzerindeki her türlü mevduat, katılım fonu, emanet ve alacakların hak sahiplerini, başvuruda bulunmadıkları takdirde hesaplarının Fona devredileceği hususunda, izleyen takvim yılının Ocak ayı sonuna kadar iadeli taahhütlü mektupla uyarmak zorundadır. Söz konusu mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklar ile tutarı 50 Türk Lirasının altındaki her türlü mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklar Şubat ayının başından itibaren bankanın kendi internet sitesinde liste halinde dört ay müddetle ilan edilir. Banka, söz konusu listelerin kendi internet sitesinde ilan edildiği hususunu, Şubat ayının on beşinci gününe kadar ülke genelinde yayım yapan ve ilan talebi tarihinde Basın İlan Kurumu listelerindeki tirajı en yüksek ilk beş gazeteden ikisinde Basın İlan Kurumu aracılığıyla iki gün süreyle ilan eder. İnternet sitelerinde ilan edilen listeler, bankalar tarafından eşzamanlı olarak ayrıca Kuruluş Birliklerine ve Fona gönderilir. Kuruluş Birlikleri ve Fon bu listeleri Mayıs ayının sonuna kadar konsolide edilmiş olarak kendi internet sitesinde yayımlar.

(3) İlan edilen zamanaşımına uğramış her türlü mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklardan Haziran ayının on beşinci gününe kadar hak sahibi veya mirasçıları tarafından aranmayanlar, faiz ve kâr payları ile birlikte Haziran ayı sonuna kadar Fonun Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasındaki veya Fon Kurulu tarafından belirlenecek bankalar nezdindeki hesaplarına devredilir. Söz konusu hesap, emanet ve alacakları devretmekle yükümlü bankalar, bu durumu, hak sahiplerinin kimlik bilgileri, adresleri ve haklarının faiz ve kâr payları ile birlikte ulaştıkları tutarlar gösterilmek suretiyle düzenlenecek bir liste ile devir tarihinden itibaren bir hafta içerisinde Fona bildirmekle yükümlüdür.

(4) Söz konusu mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklar, faiz ve kar payları ile birlikte devir tarihi itibarıyla Fon tarafından gelir kaydedilir.

(5) Zamanaşımına uğramış mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklar ile bunlara ait faiz ve kar payları için düzenlenecek liste örnekleri ve bunların hangi hesaplara yatırılacağı veya ne suretle tevdi ve teslim edileceği, Fon tarafından kuruluş birlikleri vasıtasıyla bankalara duyurulur.

bunlara ödeme yapılmak kaydıyla açtırılan hesaplarda zamanaşımı²⁸ yer almaktadır.

Bir mevduatın zamanaşımına uğrayıp uğramadığı konusunda gerekli tespiti yapabilecek kurum tabiatı gereği bankalardır. Zira kanun koyucu zamanaşımın başlangıcını *“hak sahibinin en son talebi, işlemi, herhangi bir yazılı talimatı tarihinden başlayarak on yıl içinde aranmayanlar”* olarak belirlemiştir ve bu bilgiler ancak bankalarda mevcuttur. TMSF bu aşamada ancak bu bilgilerin denetimi ile sorumlu olabilir ki, yönetmelikte görüldüğü kadarıyla böyle bir denetleme işlevini de üstlenmemiştir.

Yönetmeliğin m. 8/3 fıkrasına göre;

*“(3) İlan edilen zamanaşımına uğramış her türlü mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklardan Haziran ayının on beşinci gününe kadar hak sahibi veya mirasçıları tarafından aranmayanlar, faiz ve kâr payları ile birlikte Haziran ayı sonuna kadar Fonun Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasındaki veya Fon Kurulu tarafından belirlenecek bankalar nezdindeki hesaplarına devredilir. Söz konusu hesap, emanet ve alacakları devretmekle **yükümlü bankalar, bu durumu, hak sahiplerinin kimlik bilgileri, adresleri ve haklarının faiz ve kâr payları ile birlikte ulaştıkları tutarlar gösterilmek suretiyle düzenlenecek bir liste ile devir tarihinden itibaren bir hafta içerisinde Fona bildirmekle yükümlüdür.**”*

Görüldüğü üzere TMSF, zamanaşımına uğramış mevduatların bankalar nezdlerindeki varlıklarını kendi hesabına aktarılmasının ardından bir hafta içinde, aktaran bankadan bir takım belgeler istemekte ve fakat mevduatın gerçekten zamanaşımına uğrayıp uğramadığını tespiti yarayabilecek herhangi bir bilgi veya belge istenilenler arasında yer almamaktadır.

²⁸ Kiralık kasalardaki kıymetler, üzerinde bloke bulunan hesaplar ve ergin olmayanlar adına ve yalnızca bunlara ödeme yapılmak kaydıyla açtırılan hesaplarda zamanaşımı

Madde 9 - (1) Kiralık kasalardaki kıymetler için zamanaşımı, kasa kira bedelinin en son tahsil edildiği ya da kasanın en son açıldığı tarihten itibaren başlar.

(2) Ergin olmayanlar adına ve yalnızca bunlara ödeme yapılmak kaydıyla açtırılan hesaplarda, zamanaşımı süresi kişinin ergin olduğu tarihte işlemeye başlar.

(3) Yetkili merciler tarafından üzerine bloke konulan hesaplarda zamanaşımı süresi blokenin bulunduğu tarihte durur. Zamanaşımı süresi, hesaptaki blokenin kaldırıldığı tarihten itibaren işlemeye devam eder.

İkinci ve daha büyük sorun ise zamanaşımına uğramış mevduat ve sair kıymetlere ilişkin başvuruların takibinin bankalara yaptırılmasıdır. Yönetmeliğin m. 8/2 fıkrasına göre:

*“(2) **Bankalar** bir takvim yılı içinde zamanaşımına uğrayan ve tutarı 50 Türk Lirası ve üzerindeki her türlü mevduat, katılım fonu, emanet ve alacakların hak sahiplerini, başvuruda bulunmadıkları takdirde hesaplarının Fona devredileceği hususunda, izleyen takvim yılının Ocak ayı sonuna kadar iadeli taahhütlü mektupla uyararak zorundadır. Söz konusu mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklar ile tutarı 50 Türk Lirasının altındaki her türlü mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklar Şubat ayının başından itibaren bankanın kendi internet sitesinde liste halinde dört ay müddetle ilan edilir. Banka, söz konusu listelerin kendi internet sitesinde ilan edildiği hususunu, Şubat ayının onbeşinci gününe kadar ülke genelinde yayım yapan ve ilan talebi tarihinde Basın İlan Kurumu listelerindeki tirajı en yüksek ilk beş gazeteden ikisinde Basın İlan Kurumu aracılığıyla iki gün süreyle ilan eder. İnternet sitelerinde ilan edilen listeler, bankalar tarafından eşzamanlı olarak ayrıca Kuruluş Birliklerine ve Fona gönderilir. Kuruluş Birlikleri ve Fon bu listeleri Mayıs ayının sonuna kadar konsolide edilmiş olarak kendi internet sitesinde yayımlar.”*

Metinden anlaşıldığı üzere, mevduatı veya sair kıymeti zamanaşımına uğramış veya uğramak üzere olan kişileri bu hususta uyarma mükellefiyeti bankaların sorumluluklarına bırakılmıştır. Bankalar mudilerini, hesaplarının zamanaşımına uğrayacağı hususunda *“iadeli taahhütlü mektupla uyararak zorundadırlar”*. Fikrimizce yönetmeliğin bu hükmü, hem hukuka hem de hakkaniyete aykırıdır. Şöyle ki;

5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun “Fon alacaklarının takip ve tahsiline ilişkin yetki ve usuller” başlıklı 132. maddesine göre TMSF'nin alacaklarının “takip ve tahsilinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.” TMSF'nin alacaklı olduğu hallerde fon, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümleri yerine, Bankacılık Kanunu hükmü mucibince 6183 sayılı Kanun'a tabi tutulmuş; alacakları konusunda devletin imtiyazlarından faydalanacağı hüküm altına alınmıştır. Bu demek oluyor ki; TMSF alacaklı olduğu bir ihtimalde 6183 sayılı Kanun'un 79. maddesine başvurarak “elektronik-haciz” olarak bilinen uygulamayı başlatabilecek ve kişilerin bankalar nezdindeki hesaplarını bloke edebilecektir.

TMSF alacaklarını takip ederken 6183 sayılı Kanun'un imtiyazıyla donatılıp, devletin tüm imkânlarından faydalanabiliyorken, zamanaşımına uğramış mevduatların sahiplerine ulaşma mükellefiyetini bankalara "iadeli taahhütlü mektup"la yüklemesi kanaatimizce hakkaniyete aykırıdır. Unutulan mevduat ve sair kıymetlerin bankalara değil de, TMSF'ye devredileceği düşünüldüğünde durumun vahameti daha net bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Tüm bunlara ek olarak, zamanaşımına uğramış mevduat ve sair kıymetlerden doğan nimetten TMSF yararlanıyorken, külfetin bankalara yüklenmesi de kanaatimizce hukuka aykırılık teşkil etmektedir.

VII. KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA UNUTULAN MALVARLIKLARINA İLİŞKİN UYGULAMA

Kanada Hukukunda, bankalarda unutulan mevduatlara ilişkin "sahipsiz bakiye" (unclaimed balance) terimi kullanılmaktadır. Bu mevduatlar, kanunda düzenlenmiş olan sürelerin geçmesini müteakiben Kanada Ulusal Merkez Bankasına (Bank of Canada / Banque Du Canada) aktarılmaktadır.²⁹ Sahipsiz bakiyelerin akıbeti konusunda 1.000 Kanada dolarının üzerindeki bakiyeler ile altındaki bakiyeler farklı düzenlemelere tabi tutulmuştur. Bakiyesi 1000 Kanada Dolarının altında olup da 10 yıl hareketsiz kalan hesaplar, bu on yılın ardından Bank of Canada'ya aktarılmakta burada da 30 yıl beklemektedir. Bakiyesi 1000 Kanada Dolarının üstünde olup da 10 yıl hareketsiz kalan hesaplar, bu on yılın ardından Bank of Canada'ya aktarılmakta burada da 100 yıl beklemektedir. Şu halde Kanada'da 1000 doların altı için 40 yıl, üstü için ise 110 yıl geçtikten sonra bakiye devlete devredilmektedir.³⁰

Amerika Birleşik Devletleri'nde zamanaşımına uğramış paralara ilişkin federal bir düzenleme bulunmamakta, konu her bir eyalet tarafından kendi iç hukukunda ayrıca düzenlenmektedir. Bu nedenle süreler eyaletten eyalete değişmektedir. Buna göre süreler; 8 eyalette 3 yıldan az,¹¹ eyalette 3-5 yıl arası, 13 eyalette 5 ila 10 yıl arası, 23 eyalette ise 10 yıldan daha fazladır.³¹

²⁹ <http://www.bankofcanada.ca/about/> (erişim: 19.06.2014)

³⁰ <http://www.bankofcanada.ca/unclaimed-balances/frequently-asked-questions-ucb/> (erişim: 19.06.2014)

³¹ Amerika'daki her eyaletin karşılaştırmalı tablosu için bkz. <http://www.cost.org/WorkArea/DownloadAsset.aspx?id=85349> (erişim: 19.06.2014)

Avusturalya'da Aralık 2012'de sahipsiz paralara ilişkin yeni bir düzenleme kabul edilmiştir. Buna göre; hesaplar her iki - üç yılda bir kontrol edilmekte, iki kontrol arasında hareketsiz kalan hesaplar ise ilan edilmektedir. 14 günlük ilan süresinin ardından bu şekilde sahipsiz kalan paralar ASIC (Australian Securities & Investments Commission)'a aktarılmaktadır. Diğer örneklerden farklı olarak Avusturalya'da herhangi bir zamanaşımı süresi bulunmamaktadır. Gerçek hak sahibi (rightful owner) bunu ispatladığı zaman unutulmuş paralar aradan geçen zamana bakılmaksızın kendisine veyahut yasal mirasçısına iade edilmektedir.³²

İngiltere diğer ülke örneklerinden farklı bir politika benimsemiştir. İngiliz Hukukunda konu 2008 tarihli "Dormant Bank and Building Society Accounts Act"³³ ile düzenlenmiştir. Kanununun 10. maddesi faal olmayan/hareketsiz (dormant) hesabı, hesaptaki son hareket tarihinden itibaren 15 yıl boyunca hareketsiz kalan hesap olarak tanımlamıştır. İngiliz hukukunun ayırıcı özelliği sürenin dolmasıyla ortaya çıkmaktadır. Diğer ülke örneklerinde devlete kalan bu paralar, İngiltere'de kamu yararına çalışan derneklere aktarılmaktadır.³⁴ İlgili değerler bu kuruluşlara aktarıldıktan sonra ise geri bizdekine benzer bir zamanaşımının geçtiği varsayılmakta ve sonradan ortaya çıkan gerçek hak sahipleri herhangi bir şekilde hak iddia edememektedirler.

İrlanda tıpkı İngiltere gibi zamanaşımını hesaptaki son hareketten itibaren 15 yıl olarak belirlemiş fakat 15 yılın geçmesiyle birlikte paranın "Faal Olmayan Hesaplar Fonuna" (Dormant Accounts Fund) aktarılacağını düzenlemiştir. Şu farkla ki, gerçek hak sahipleri fona devredilen paralarını herhangi bir zamanaşımına tabi olmaksızın ortaya çıktıkları zaman fondan geri alabilmektedirler.³⁵

³² <http://www.asic.gov.au/asic/asic.nsf/byheadline/Changes+to+the+Common+wealth+unclaimed+money+laws?openDocument> (erişim: 20.06.2014)

³³ "Faal Olmayan Banka ve Yapı Kooperatifi Hesapları Hakkında Kanun". Yapı Kooperatifi Türkiye'de uygulaması olmayan "mortgage" benzeri bir uzun vadeli konut kredisinin önden ödemeli şekline benzemektedir.

Kanununun tam metni için bkz. <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2008/31/contents> (erişim: 23.06.2014)

³⁴ Dormant Bank and Building Society Accounts Act "charity" kavramını kullanmakta, bu kavramı da 6. Maddesinde: " 'charity' means a body, or the trustees of a trust, established for charitable purposes only" olarak tanımlamaktadır. Hukukumuzda en yakın kavram "kamu yararına çalışan dernek/vakıf statüsü" olduğu için biz bu şekilde yazmayı uygun gördük.

³⁵ http://www.citizensinformation.ie/en/money_and_tax/personal_finance/

Kara Avrupa'sındaki düzenlemeler farklılık arz etmektedir.³⁶ Belçika, Danimarka, Almanya, İtalya, Lüksemburg, Avusturya ve Doğu Avrupa'da sahipsiz hesaplara ilişkin özel düzenlemeler bulunmamakta, konu medeni hukukun genel hükümleri çerçevesinde ele alınmaktadır.³⁷

Bankacılığın kalbi olarak bilinen İsviçre, kara Avrupası'ndaki diğer örneklerden farklı olarak konuyu özel kanunla ve tüzükle düzenlemiştir. Bankalar ve Tasarruf Kuruluşları Hakkında Tüzüğü'nün 45. maddesinde 10 yıldır hareketsiz kalan hesapların ilan edileceği, 49. maddesinde de ilanı takip eden 50 yıl içerisinde hak sahiplerinin başvurabileceği düzenlenmiştir.³⁸ Başvuru olmaması durumunda unutulmuş değerlerin tasfiyesinin yapılacağı, tasfiyeyi takiben kıymetlerin devlete gelir kaydedileceği, Bankacılık Kanunu 37m maddesiyle hüküm altına alınmıştır.³⁹ İsviçre için zamanaşımı süresi, son hareket tarihinden itibaren 60 yıl olarak belirlenmiştir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Hem gerçek hem de tüzel kişilerin, banka hesapları ve kasalarında para ve sair kıymetleri unutması, tüm dünyada rastlanılan bir olgudur. Yalnızca Türkiye'de 2001 ila 2014 yılları arasında yaklaşık 3

financial_institutions/dormant_bank_accounts_in_ireland.html (erişim tarihi 31.03.2015)

³⁶ Özellikle II. Dünya Savaşıyla birlikte mallarını bırakıp Avrupa'yı (özellikle de Almanya'yı) terk etmek zorunda kalan Museviler bu konuya ilişkin çok fazla etkinlikler düzenlemektedirler. Bu konuya özgülünmüş sivil toplum kuruluşları konuya ilişkin düzenli kongreler, çalıştaylar vs. düzenlemekte ve gündemde tutmaktadırlar. Ayrıntılı bilgi için bkz. <http://www.holocausteraassets.eu/> (erişim tarihi 31.03.2015)

³⁷ İsviçre Konfederasyonu Finans Departmanı tarafından 2004 yılında yayınlanan Uzmanlar Komisyonu Raporu'ndan alınmıştır. Bundesgesetz über nachrichtenlose Vermögenswerte, Bericht der vom Eidg. Finanzdepartement eingesetzten Expertenkommission, Juni 2004. Sayfa:30.

http://www.efd.admin.ch/dokumentation/zahlen/00578/00911/index.html?lang=de&download=NHZLpZeg7t,lnp6I0NTU04212Z6ln1acy4Zn4Z2qZpnO2Yuuq2Z6gpJCDdIJ4gGym162epYbg2c_JjKbNoKSn6A-- (erişim tarihi 01.04.2015)

³⁸ <http://www.bankingombudsman.ch/en/dormant-assets/> (erişim tarihi 31.03.2015)

Tüzüğü'nün Almanca tam metni için bkz. <http://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/20131795/index.html>

Kanunun Almanca tam metni için bkz. (erişim tarihi 31.03.2015)

³⁹ Kanunun Almanca metni için bkz. <http://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/20131795/index.html> (erişim tarihi 31.03.2015)

milyon kişinin hesabı zamañaşımına uğramıştır.⁴⁰ Bu olgu ve ampirik verilere rağmen, bankalar nezdindeki para ve sair kıymetlerin zamañaşımına tabi olması, zamañaşımı neticesinde unutulan para ve sair kıymetlerin devlete gelir kaydedilmesi hukuki dayanaktan yoksundur. Türk Hukukundaki düzenlemeyi tetkik ettiğimiz bu çalışmada, konuyu benzer çağırışmalar yapan diğer hukuki kurumlarla karşılaştırdığımız halde hukuki anlamda tatminkâr bir cevap bulamadığımızı itiraf etmeliyiz.

2005 tarihli, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 62. maddesinde düzenlenen ... kurumu 1982 Anayasası'nın 35. maddesinde düzenlenen Mülkiyet Hakkının ihlali anlamını taşıdığı gibi hukuk mantığı açısından da pek çok tutarsızlığı barındırmaktadır. Tüm bunların yanı sıra, bankalarda unutulan para ve sair kıymetlerin zamañaşımına tabi olduğunu kabul etsek dahi unutulan paralar TMSF'ye gelir kaydedilirken takip edilen usul hukuka aykırıdır.

1. Esasa yönelik eleştirilerimiz.

- 1982 Anayasası'nın 35. maddesinde düzenlenen "Mülkiyet Hakkı" yalnızca kamu yararı amacıyla sınırlanabilmektedir. Mülkiyet hakkına sınırlama getiren Bankacılık Kanunu md. 62'de ise herhangi bir kamu yararı amacı güdülmemektedir.
- Zamañaşımı müessesesinin çıktığı ilk günden bugüne değişmeyen temel gayesi, kamu düzenini sağlamaktır. Bir mudinin bankalarda para ve sair kıymetlerini unutmuş olma ihtimalinin zamañaşımına tabi olmasının ise kamu düzenini bozma potansiyeli bulunmamaktadır.
- Bir taşınırın mülkiyetinin kazandırıcı zamañaşımı neticesinde zilyede geçmesi, ancak zilyedin iyiniyetli olduğu durumlarda mümkün olabilmektedir. Bankalarda unutulan para ve sair kıymetlerin devletin mülkiyetine geçmesi, devlet zilyet olmadığı için medeni hukuka aykırılık teşkil etmektedir. Ayrıca zilyedin iyiniyetli olması haline sonuç bağlanan, bu halde devlet iyiniyetli olmadığı

⁴⁰ Milliyet Gazetesinde yer alan bir habere göre: 2001-2014 tarihleri arasında toplam 2 milyon 935 bin 249 mudinin hesabı zamañaşımına uğradı. (<http://www.milliyet.com.tr/bankada-unutulan-paralara-zaman-gundem-2025335/>) erişim tarihi: 30.03.2015

için bankalarda unutulmuş mevduatın devletin mülkiyetine geçişi medeni kanuna aykırılık teşkil etmektedir.

- Bankalarla müşterileri arasında borç-alacak ilişkisi kurulması var-sayımında, alacağın zamanaşımı hükümlerinin kıyasen buraya uygulanması ihtimali iki yönden hukuka aykırıdır. İlk olarak zamanaşımına uğrayan para ve sair kıymetin mülkiyeti borçlu olan bankaya değil, devlete geçmektedir. Diğer taraftan bankalardaki kiralık kasalarda bulunan sair kıymetlerin zamanaşımına tabi olması, borç-alacak ilişkisiyle açıklanamamaktadır. Zira bu ihtimalde banka borçlu değil “emin sıfatıyla zilyet” konumundadır.
- Bankalar nezdinde unutulmuş para ve sair kıymetlerin, küçük yatırımcıyı korumak suretiyle paralarını ekonomiye katma amacı güden TMSF’ye gelir kaydedilmesi, tüm dünyada “mevduat sigortası” olarak bilinen sistemin varoluş amacına aykırılık teşkil etmektedir.

2. Usule Yönelik Eleştirilerimiz

- Bankalarda unutulmuş mevduatlar, son işlem tarihinden itibaren 10 yıl geçince zamanaşımına uğramaktadır. Son işlem tarihinin tespiti ile 10 yıllık sürenin hesaplanması Bankalara yüklenmiştir. Mevzuata göre TMSF, bu hususlarda herhangi bir denetim yapmamaktadır. TMSF’ye gelir kaydedilen para ve sair kıymetlere ilişkin TMSF, BDDK veya herhangi bir devlet organının kişilerin mülkiyet haklarını korumak için denetim yapmaları zaruridir.
- Bankalarda unutulmuş mevduatların yalnızca tespiti ve zamanaşımının hesaplanması değil aynı zamanda mudilere ulaşma mükellefiyeti de bankalara bırakılmıştır. TMSF alacaklı olduğu durumlarda 6183 sayılı Kanun mucibince devlet imtiyazlarıyla donatıldığı ve hatta e-haciz yoluna dahi başvurabildiği halde, kendisine gelir kaydedilen bu durumda ihbar yükümlülüğünün bankalara bırakılması tutarsızlık teşkil etmektedir. 6183 Sayılı Kanunda ammenin alacaklı olduğu durumlarda devletin alacağını tahsil için kullanabileceği tüm imtiyazlar, bankalarda para ve sair kıymetleri unutan mudiye ulaşma hususunda da aynı şekilde kullanılmalıdır.

Devletin bankalarda unutulan para ve sair kıymetleri kendi uhdesine alması ve onu gerçek hak sahibi ortaya çıkana dek elinde tutması mülkiyet hakkını koruyucu bir sebep olduğu gibi, unutulan paralardan gerçek hak sahibi ortaya çıkana kadar devletin dolayısıyla da tüm kamunun istifade etmesi anlaşılır bir gerekçedir. Devletin bu yolu tercih etmeyip, zamanaşımının dolmasıyla malik olması; kişileri, onların mülkiyet haklarını ve kamu yararını koruma amacı taşımadığı açıktır. Neden böyle bir düzenlemeye ihtiyaç olduğu sorusu da, devletin unutulan paraları hazineye aktarma ihtirası bir kenara bırakılırsa, cevapsız kalmıştır.

Başlarken belirttiğimiz gibi, düzenleme Anayasaya aykırıdır. Soyut norm denetimi ile Anayasa Mahkeme'sinin önüne getirilmemiş olan bu düzenlemenin, somut norm denetimiyle de gelmesi oldukça güçtür. Zira mülkiyet hakkı ihlal edilenler, para ve sair kıymetlerini bankalarda unutan kişilerdir. Kişiler bu durumu ancak 10 yılın dolmasını müteakip TMSF'nin ilan süresi olan 6 ayda farkedebilmekte, farkedemeyenlerin ise mülkiyet hakları TMSF'ye geçmektedir. Hakları ihlal edilenlerin ise bu durumdan haberdar olabilme ihtimalleri kalmamaktadır. Şu halde, anayasaya aykırı olmasına rağmen, düzenleme yürürlükte kalmaya devam edebilecektir.

Öneriler

Kişilerin bankalarda unuttukları para ve sair kıymetlerin, ilgili hesaplardaki son hareket tarihinden itibaren 5 veya 10 yıl geçtikten sonra devlet kurumuna aktarılması kişileri ve onların mülkiyet haklarını da koruması bakımından isabetli bir tercihtir. Bu işlem yapılmadan evvel sürelerin hesaplanması, BDDK veya TMSF tarafından başka bir ifadeyle devlet kurumu tarafından yapılmalıdır. Sürenin dolduğu tespit edilince de ilgili devlet kurumu, devletin (6183 sayılı Kanun'da alacaklı olduğunda olduğu gibi) tüm imkânlarını kullanarak hesap sahibine ulaşmaya çalışmalıdır. Tüm bunlara rağmen hesap sahibine ulaşılamıyorsa para ve sair kıymetler, kurumsal amacı bakımından TMSF'ye değil, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na aktarılmalıdır. Para ve sair kıymetleri TCMB'ye aktarılan kişileri gösterir liste, herhangi bir zaman kısıtlaması olmaksızın asılı kalmalı, gerçek hak sahibi ortaya çıktığı zaman bu paraları geri alabilmelidir.

Kanaatimizce kişilerin bankalarda unuttukları para ve sair kıymetlerin tıpkı Avusturya ve İrlanda'da olduğu gibi zamanaşımına tabi olmaması gerekmektedir. Şayet zamanaşımına tabi olacaklarsa, zamanaşımı süresinin Kanada'da olduğu gibi 110 yıl veya en azından İsviçre'de olduğu gibi 60 yıl olarak belirlenmesi gerekmektedir. Zamanaşımının dolmasının ardından para ve sair kıymet ise TMSF'ye gelir kaydedilmemeli, İngiltere'de olduğu gibi kamu yararı amacı güden sivil toplum örgütlerine aktarılmalıdır.

Kaynakça

Basılı Yayınlar

- Ely James W. JR., *The Guardian of Every Other Right, A Constitutional History of Property Rights*, Third Edition, Oxford University Press, New York, 2008.
- Er Selami, *Devletin Bankacılık Sektöründeki Düzenleyici ve Denetleyici Görevi ve Türkiye Uygulaması*, İstanbul, 2009, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, yayın no: 2009 - 34.
- Gemalmaz Burak, *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde Mülkiyet Hakkı*, Birinci Basım, Beta Yay. İstanbul, 2009.
- Gülümser İsmet, "İsviçre - Türk Hukukuna Göre İktisabi Müruru Zaman", *İÜHFM*, İstanbul, yıl: 1953, Cilt: 19, sayı: 1-2, ss. 270-310.
- Günel Nadi A., "Roma Hukukunda Kazandırıcı Zamanaşımı ile Mülkiyetin İktisabının Yeri ve Önemi", *AÜHFD*, Ankara yıl: 1998, cilt:47, sayı: 1-4, ss. 119-136.
- Kılıçoğlu Ahmet M., *Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Yeni Borçlar Kanunu'na Göre Hazırlanmış Genişletilmiş 15. Bası*, Ankara, Turhan Kitabevi Yayınları, 2012.
- Kunt-Demirgüç Aslı, Kane Edward ve Leaven Luc, "Adoption and Design of Deposit Insurance" içinde *Deposit Insurance Around the World: Issues of Design and Implementation* derleyen: Kunt-Demirgüç Aslı, Kane Edward ve Leaven Luc, 2008, Cambridge, Massachussets, London, The MIT Press. ss. 29 - 81.
- Kunt-Demirgüç Aslı, Kane Edward ve Leaven Luc, "Deposit Insurance Design and Implementation: Policy Lessons from Research and Practice" içinde *Deposit Insurance Around the World: Issues of Design and Implementation* derleyen: A Kunt-Demirgüç Aslı, Kane Edward ve Leaven Luc, 2008, Cambridge, Massachussets, London, The MIT Press. ss. 3 - 27.
- Öztan Bilge, *Medeni Hukukun Temel Kavramları*, 19. Bası, Ankara, Turhan Kitabevi, 2005.
- Reid Tracey L. *Unclaimed Property: A Reporting Process and Audit Survival Guide*, John Wiley & Sons, Inc, New Jersey, 2008.

Mahkeme Kararları

- 29.01.2014 tarihli 2013/100 E. 2014/14 K. Sayılı karar. (R.G. Tarih - Sayı: 29.05.2014 - 29014)
- 21.06.1989 tarihli 1988/34 E. 1989/26 K. Sayılı karar. (R.G. Tarih-Sayı : 05.12.1989-20363)

İnternet Kaynakları

Milliyet Gazetesinde 9 Mart 2015 tarihinde çıkan haber;

<http://www.milliyet.com.tr/bankada-unutulan-paralara-zaman-gundem-2025335/>
erişim tarihi: 30.03.2015

TMSF'nin misyonunun yer aldığı adres;

<http://www.tmsf.org.tr/default.html> erişim tarihi: 11/06/2014

Kanada'daki zamanaşımı düzenlemesi;

<http://www.bankofcanada.ca/about/> erişim tarihi: 19.06.2014

<http://www.bankofcanada.ca/unclaimed-balances/frequently-asked-questions-ucb/>
erişim tarihi: 19.06.2014

Amerika'daki her eyaletin karşılaştırmalı tablosu için bkz.

<http://www.cost.org/WorkArea/DownloadAsset.aspx?id=85349> erişim tarihi:
19.06.2014

Avustralya'daki zamanaşımı düzenlemesi;

<http://www.asic.gov.au/asic/asic.nsf/byheadline/Changes+to+the+Commonwealth+unclaimed+money+laws?openDocument> erişim tarihi: 20.06.2014

İngiltere'deki Faal Olmayan Banka ve Yapı Kooperatifi Hesapları Hakkında Kanunu tam metin; <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2008/31/contents> erişim tarihi: 23.06.2014

İrlanda'daki zamanaşımı düzenlemesi;

http://www.citizensinformation.ie/en/money_and_tax/personal_finance/financial_institutions/dormant_bank_accounts_in_ireland.html erişim tarihi
31.03.2015

Zamanaşımına yönelik II. Dünya Savaşında mağdur olan Museviler'in kurduğu vakıf;

<http://www.holocausteraassets.eu/> erişim tarihi 31.03.2015

İsviçre Konfederasyonu Finans Departmanı tarafından 2004 yılında yayınlanan Uzmanlar Komisyonu Raporu;

http://www.efd.admin.ch/dokumentation/zahlen/00578/00911/index.html?lang=de&download=NHZLpZeg7t,Inp6l0NTU042l2Z6ln1acy4Zn4Z2qZpnO2YUq2Z6gpjCDdIJ4gGym162epYbg2c_JjKbNoKS6A--

erişim tarihi 01.04.2015

İsviçre'deki zamanaşımı düzenlemesi;

<http://www.bankingombudsman.ch/en/dormant-assets/> erişim tarihi 31.03.2015

İsviçre Zamanaşımı düzenlemesine dair tüzüğün Almanca tam metni;

<http://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/20131795/index.html> erişim tarihi 31.03.2015

İsviçre Bankacılık kanununun Almanca tam metni;

<http://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/20131795/index.html> erişim tarihi 31.03.2015